

Чухно Інна Анатоліївна,
к.держ.упр., доц., доцент кафедри соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я, Харківський національний медичний університет, м. Харків

УЗГОДЖЕННЯ ТА КООРДИНАЦІЯ В УПРАВЛІННІ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ

Концепція сталого розвитку, що передбачає поєднання розвитку за трьома напрямками – економічного, соціального та екологічного – набуває все більшого поширення в світі і на її основі в багатьох країнах діють відповідні національні та регіональні стратегії сталого розвитку. Значна увага приділяється цій концепції і в наукових працях вітчизняних науковців та практиків у сфері державного управління та економіки, нормативних документах державного та регіонального рівня.

Розробка, прийняття та реалізація дієвої і ефективної стратегії сталого розвитку є значним кроком для держави в цілому, та окремих регіонів зокрема, на шляху забезпечення зростання національної економіки, розбудови держави, підвищення рівня та якості життя населення як у поточній так і у довгостроковій перспективі. Слід відмітити, що впродовж останніх десятиріч, в суспільному житті багатьох розвинених країн відслідковується процес поступового зростання впливу регіональних та місцевих органів влади та місцевого самоврядування, представників місцевих громад та бізнесу на управління розвитком відповідних територій, визначення пріоритетів та напрямів їх зростання, пошуку необхідних ресурсів та забезпечення реалізації відповідних стратегій та програм розвитку. Цей процес в останні роки набув активного розвитку і в нашій державі у вигляді децентралізації влади та підвищення ролі місцевих органів влади та місцевих громад різного рівня, які, відповідно, отримують і реалізують все більше повноважень та все більше відповідальності в питаннях управління сталим розвитком власних територій.

Зважаючи на це, сучасна ефективна стратегія сталого розвитку має передбачати поєднання та врахування загальнодержавних та місцевих інтересів, інтересів влади, бізнесу та громади, а тому слід говорити про необхідність забезпечення узгодженого багаторівневого управління та налагодження міжсекторальної взаємодії між всіма рівнями та учасниками процесу управління сталим розвитком в державі.

Існує величезна кількість викликів, пов'язаних з узгодженням процесу розробки та впровадження стратегій сталого розвитку. Основні виклики горизонтального і вертикального узгодження стосуються слабких зв'язків між національними стратегіями сталого розвитку та національними бюджетними процесами, а також слабких зв'язків з регіональними стратегіями. Інший виклик, полягає в узгодженні з процесами розробки та впровадження інших національних стратегій. У процесі вивчення досвіду різних країн також виявляється брак горизонтального узгодження у формі «адміністративної пастки». «Адміністративна пастка» – урядові адміністративні структури, організовані у вигляді секторальних або функціональних міністерств і відомств. Ця система працює достатньо добре до тих пір, поки не стикнеться з проблемою дуже загального та комплексного характеру. Потім вона береться за частини проблеми, які визначаються для кожного міністерства, після чого кожне міністерство розглядає симптом як проблему у собі та поза собою. Ефект адміністративної пастки найбільше проявлявся у країнах, які застосовували секторальні стратегії сталого розвитку або міжсекторальні стратегії. Проте країни, які застосовують комплексні, багатовекторні стратегії сталого розвитку, також не уникли адміністративної пастки [2, с. 42-43].

В існуючих на сьогодні програмних документах, стратегіях сталого розвитку різних рівнів в нашій державі також відслідковуються вказані проблеми. Зокрема, стратегії сталого розвитку різних регіонів розроблялись в різні періоди і враховували як пріоритети державної політики, так і інтереси місцевих громад, проте внаслідок частих змін в законодавстві і в курсах розвитку на сьогодні можна говорити про їх низьку узгодженість. На сьогодні

на загальнодержавному рівні в Україні діє Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», затверджена Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015, одним із чотирьох напрямів розвитку нашої держави в якій визначено «вектор розвитку – це забезпечення сталого розвитку держави, проведення структурних реформ та, як наслідок, підвищення стандартів життя. Україна має стати державою з сильною економікою та з передовими інноваціями. Для цього, передусім, необхідно відновити макроекономічну стабільність, забезпечити стійке зростання економіки екологічно невиснажливим способом, створити сприятливі умови для ведення господарської діяльності та прозору податкову систему» [3].

Стратегія передбачає загальні напрями реформування у рамках чотирьох визначених векторів змін з метою забезпечення динамічного позитивного розвитку нашої держави. З огляду на існуючі у світовому досвіді виклики та проблеми, що виникають в процесі розробки та реалізації стратегій сталого розвитку особливу увагу необхідно звернути на створення умов для забезпечення узгодженості в розробці, прийнятті та реалізації регіональних стратегій, узгодженості їх в подальшому з тими програмами та заходами, що будуть розроблятися на державному рівні в рамках реалізації державної стратегії сталого розвитку, та узгодження інших стратегічних та програмних документів, що діють та розроблятимуться в державі з метою забезпечення комплексності та системності в управлінні сталим розвитком держави, регіонів, окремих територій.

Важливу роль при цьому відіграє наявність дієвої та виваженої системи координації дій різних сторін, зацікавлених та задіяних у розробці та реалізації політики сталого розвитку на різних рівнях.

Слід відзначити, що серед країн на національному рівні існує декілька моделей удосконалення координації політики щодо сталого розвитку. Спектр інструментів варіює від створення органів, відповідальних за координацію діяльності центральних органів влади, до повноцінного міністерства з широкими повноваженнями та відповідальністю, що охоплює традиційно відокремлені

сфери політики. Найбільш простий та загальний інструмент – це координація, здійснювана через комітети, комісії, сформовані з представників центральних органів влади. Ряд координуючих структур мають неформальний характер, інші більш структуровані. У деяких країнах з метою підвищення ефективності міжсекторальних механізмів координації створюються органи чи організації, які здійснюють планування сталого розвитку і консультативну підтримку для міжгалузевого узгодження політик на конкретних територіях [1, с. 174].

Зважаючи на важливість та актуальність забезпечення сталого розвитку держави та окремих територій в сучасних умовах, доцільним може бути створення єдиного координаційного органу з цих питань, до обов'язків та повноважень якого входить розробка та координація загальної політики в сфері сталого розвитку, сприяння в налагодженні дієвої міжсекторальної взаємодії (влади, бізнесу та громадськості), ефективної взаємодії в рамках здійснення різноманітних галузевих політик та узгодження дій на різних управлінських рівнях.

Отож, узгодження та координація є важливими компонентами в процесі формування та реалізації державної та територіальних стратегій сталого розвитку, що можуть стати як запорукою успіху в забезпеченні сталого розвитку держави та регіонів, так і серйозною перешкодою у цьому напрямі. Відповідно ці питання заслуговують значної уваги як з точки зору подальшого їх наукового вивчення та обґрунтування, так і практичного застосування в управлінні сталим розвитком.

Список використаних джерел:

1. Гречко Т. К. Публічне управління в забезпеченні сталого (збалансованого) розвитку : навч. посіб. / Т. К. Гречко, С. А. Лісовський, С. А. Романюк, Л. Г. Руденко. – Херсон : Грінв Д.С., 2015. – 264 с.
2. Національні стратегії сталого розвитку. Впровадження стратегічних і скоординованих дій: виклики, підходи та інновації / Д. Свонсон, Л. Пінтер, Ф. Брега та ін. – К., 2004. – 50 с.
3. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», затв. Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.